

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

200/2024

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 3.9.2024 και ώρα 11:00 προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, προεδρεύοντα, σε αναπλήρωση της προέδρου του ΕΣΡ Ευτέρπης Κουτσαμάνη-Δρίλια, η οποία είχε κώλυμα, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη μετάδοση ατεκμηρίωτων και χωρίς το απαιτούμενο αίσθημα ευθύνης πληροφοριών και ειδήσεων για θέμα που αφορά την ανθρώπινη ζωή και υγεία από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο ΑΡΤ Νομού Αττικής, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία CITY NEWS ΑΕ. Η υπόθεση εξετάζεται κατόπιν υποβολής καταγγελίας (με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 249/16.1.2024).

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 18/26.1.2024, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στον ειδικό επιστήμονα - νομικό Γεώργιο Αναγνωσταρά. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 407/ΕΣ/5.3.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Στην συνέχεια, ο Ειδικός Επιστήμονας υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 682/ΕΣ/23.4.2024 νομική του εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης παρέστη για λογαριασμό της εγκαλουμένης εταιρείας ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Δημήτριος Τριπερίνας. Ερωτηθείς από τον προεδρεύοντα Αντιπρόεδρο, ο Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια

-και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος έως τις 13.9.2024 και ώρας 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Η εγκαλουμένη εταιρεία κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5002/13.9.2024 υπόμνημα.

Την 29.10.2024 και ώρα 11.00, η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόντα τα μέλη Δημήτριος Σταυρόπουλος, Σπυρίδων Χρυσοφώτης και Γεώργιος Βλαβιανός, που είχαν κληθεί νομίμως. Ο Αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση την απύουσα κατά την ακρόαση Πρόεδρο Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 249/16.1.2024 υποβληθείσα καταγγελία, την με αριθμό πρωτοκόλλου 682/ΕΣ/23.4.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε ο ειδικός επιστήμονας-νομικός Γεώργιος Αναγνωσταράς, την με αριθμό πρωτοκόλλου 407/ΕΣ/5.3.2024 έκθεση καταγραφής πραγματικών περιστατικών του τμήματος προγράμματος που συνέταξε η υπάλληλος του ΕΣΡ Αικατερίνη Κοντοπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 5002/13.9.2024 υποβληθέν υπόμνημα, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Παρέστη επίσης και ο ανωτέρω εισηγητής, ο οποίος ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και στη συνέχεια αποχώρησε. Η Πρόεδρος Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζητήσεως, κατά την οποία έλαβε χώρα η ακρόαση της εγκαλουμένης και η δήλωσή της αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Κατά το άρθρο 15 παρ. 2 εδάφια α' έως γ' του Συντάγματος: *«Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπόγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των*

διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους, που λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας, έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

2. Περαιτέρω, το άρθρο 5 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «Η μετάδοση των γεγονότων πρέπει να είναι αληθής, ακριβής και όσο είναι δυνατό πλήρης. Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, ώστε να μη δημιουργούν υπέρμετρη ελπίδα, σύγχυση ή πανικό στο κοινό». Ομοίως, το άρθρο 8 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 προβλέπει τα ακόλουθα: «Δεν πρέπει να μεταδίδονται πληροφορίες χωρίς να έχουν ελεγχθεί...». Συναφώς, το άρθρο 15 παρ. 1 του ΠΔ 77/2003 ορίζει τα εξής: «Ειδήσεις και σχόλια, κρίσεις ή απόψεις πρέπει να διακρίνονται με τρόπο σαφή. Υποθέσεις ή πιθανολογήσεις δεν παρουσιάζονται ως γεγονότα».

3. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

II. Πραγματικό Μέρος

Στις 3 Ιανουαρίου 2024 και μεταξύ των ωρών 13.00 και 14.37 προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό της εγκαλουμένης η εκπομπή «Στη Φόρα», με κεντρικό παρουσιαστή τον Φίλιππο Καμπούρη.

Οι συντελεστές της επίμαχης εκπομπής είχαν τηλεφωνική επικοινωνία με Καθηγητή Πνευμονολογίας, με αφορμή την έξαρση των ιώσεων του αναπνευστικού που υπήρχε κατά την συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Κατά την τηλεφωνική τους συνομιλία με τον προσκεκλημένο τους, οι συντελεστές της εκπομπής αναφέρθηκαν επανειλημμένως και με την επίκληση υποτιθέμενων επιστημονικών στοιχείων και ερευνών στην ύπαρξη: α) μεγάλης αύξησης στον αριθμό

των εμβολιασμένων κατά του νέου κορονοϊού νεαρών ατόμων που πεθαίνουν αιφνιδίως και β) πολυάριθμων σοβαρών παρενεργειών των εμβολίων κατά του νέου κορονοϊού.

Ο προσκεκλημένος ιατρός ανέφερε ότι οι ισχυρισμοί των συντελεστών της εκπομπής ήταν αναληθείς και στερούμενοι επιστημονικής βάσεως. Ισχυρίστηκε ότι είναι επιστημονικά και στατιστικά τεκμηριωμένο ότι ούτε έχουν καταγραφεί σοβαρές παρενέργειες των εμβολίων κατά του νέου κορονοϊού αλλά ούτε και παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των αιφνίδιων θανάτων των ατόμων νεαρής ηλικίας. Τελικώς, τερμάτισε την τηλεφωνική του επικοινωνία αναφέροντας ότι αρνείται να συνεχίσει μια κουβέντα η οποία είναι παράλογη.

Ειδικότερα, η επίμαχη συνομιλία είχε ως εξής:

...

Καμπούρης: Κύριε AI , ο κόσμος φοβάται για να τα πούμε λίγο τα πράγματα. Όταν ακούς ότι υπάρχουν τόσες παρενέργειες και έχουν βγει-

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Δεν υπάρχουν, ακούστε, ακούστε κάτι.

Καμπούρης: Μα, έχουν βγει τα στοιχεία που λένε ότι υπάρχουν ένα εκατομμύριο παρενέργειες. Και όταν υπάρχει και αυτή η ξαφνικίτιδα των θανάτων ανθρώπων, και υπάρχει αυτή η ξαφνικίτιδα ανθρώπων οι οποίοι κατά κύριο λόγο είναι εμβολιασμένοι και έχουν πεθάνει, υπάρχει ένας τεράστιος φόβος και τρόμος στους πολίτες. Σου λέει, να γλιτώσουμε από τον covid και να πεθάνω από κάτι άλλο;

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Δεν ξέρω από πού αντλείτε τα στοιχεία στα οποία αναφέρετε. Στα επιστημονικά περιοδικά έχει μελετηθεί πλήρως το θέμα των παρενεργειών των εμβολίων, τα μοντέρνα εμβόλια που κάνουμε του mRNA δεν έχουν καμία σοβαρή παρενέργεια, δεν πεθαίνει ο κόσμος από αυτά, μόνο προστατεύεται. Ότι μου λέτε, ότι μετά από το εμβόλιο πεθαίνει ο κόσμος, ο κόσμος πεθαίνει ούτως ή άλλως, έχουν γίνει όλες οι συγκρίσεις, ο εμβολιασμός εναντίον του κορονοϊού δεν αυξάνει την συχνότητα κανενός θανάτου και κανενός νοσήματος. Μόνο προστατεύει από τον κορονοϊό.

Καμπούρης: Δεν υπάρχουν έρευνες, μισό λεπτό, υπάρχουν έρευνες, κύριε AI , οι οποίες λένε ότι ενώ στην αρχή λέγανε ότι τα εμβόλια δεν έχουν καμία παρενέργεια, οι καινούργιες, οι τελευταίες έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν πάρα πολλές παρενέργειες και-

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Δεν ισχύει αυτό που λέτε, κύριε. Να μου στείλετε τις έρευνες αυτές να τις μάθω και εγώ. Να ενημερωθώ. Δεν ισχύουν.

Καμπούρης: Ωραία, αύριο θα δώσουμε τηλεοπτικό ραντεβού και να έχουμε και μια σύνδεση μαζί σας να τα βάλουμε όλα κάτω για να καταλάβουμε το τι γίνεται. Γιατί ο κόσμος φοβάται, ο κόσμος τρέμει γιατί βλέπει να πεθαίνει κόσμος και λέει, ενώ ήταν υγιέστατος, κοιμήθηκε το βράδυ και δεν ξύπνησε ποτέ. Και βλέπουμε και νέους ανθρώπους.

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Ακούστε, καλέ μου κύριε να ξεκαθαρίσουμε κάτι. Ακούστε, ακούστε.

Λούρου: Και 21 ετών ήταν ο νεαρός που κατέληξε προχτές. Έπαθε ανακοπή. Χωρίς να έχει κάποιο πρόβλημα υγείας. Και υπάρχουν γενικότερα πάρα πολλά άτομα μικρής ηλικίας τα οποία έχουν καταλήξει-

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Ακούστε κάτι. Πάντα πέθαιναν, κυρία μου άτομα μικρής ηλικίας, δυστυχώς.

Λούρου: Κοιτάζτε, κύριε Α1, ξέρετε γιατί το λέμε αυτό; Γιατί όταν ένα παιδί, γιατί είναι παιδί, είναι 21 ετών, 30 ετών, 18 ετών, 17 ετών, 16 ετών, χωρίς να έχει προβλήματα υγείας και ξαφνικά παθαίνει ανακοπή και ήταν κάτι το οποίο δεν το βλέπαμε τα προηγούμενα χρόνια και όλο αυτό-

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Κάνετε λάθος! Δεν έχει αυξηθεί ο αριθμός, καλή μου κυρία, των ανακοπών. Τι να κάνουμε τώρα, αυτό που λέτε είναι ψευδές. Ανακριβές, να μη το πω ψευδές. Δεν έχει αυξηθεί ο αριθμός των ανακοπών, δεν έχει αυξηθεί ο αριθμός των ξαφνικών καρδιακών θανάτων, έτσι λέγεται επιστημονικά, ό,τι και να μου πείτε δεν υπάρχει κανένα τέτοιο στοιχείο το να λέμε τώρα ότι άκουσε από τον γείτονα ο Λάκης ότι ο Τάκης πέθανε και τα λοιπά, δεν έχει καμία λογική βάση. Δεν υπάρχει καμία αύξηση-

Λούρου: Άρα δηλαδή και μέσα στα χρόνια και προ-προ εμβολίου δηλαδή υπήρχαν τόσοι ξαφνικοί θάνατοι σε νεαρές ηλικίες;

Καμπούρης: Η ξαφνικίτιδα; Πρώτη φορά την βλέπουμε.

Λούρου: Είναι δυνατόν; Ναι!

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Δεν υπάρχει, ακούστε, το να ειρωνεύεστε-

Καμπούρης: Δεν σας ειρωνευόμαστε, με σεβασμό σας μιλάμε, κύριε Α1. Με σεβασμό σας μιλάμε.

Λούρου: Όχι, κύριε Α1!

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Ακούστε, ακούστε, ακούστε! Δεν ξέρω ποιος είναι ο κύριος ο οποίος μιλάει για ξαφνικίτιδα.

Καμπούρης: Υπάρχει ξαφνικίτιδα.

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Είτε μάλλον μη ιατρός, μη ειδικός, οπότε ειρωνεύεις αυτού του είδους σας τις επιστρέφω.

Καμπούρης: Δεν υπάρχει ειρωνεία.

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Λέγεται ξαφνικός καρδιακός θάνατος και καλό θα είναι να διαβάσετε λίγο γιατί σας βλέπω τελείως αγράμματο.

Καμπούρης: Εμείς βλέπουμε, κύριε ΑΙ , νέοι άνθρωποι οι οποίοι είναι υγιέστατοι και δεν έχουν κανένα πρόβλημα υγείας-

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Εντάξει, δεν μπορώ να συνεχίσω μια κουβέντα η οποία είναι παράλογη.

Καμπούρης: ...να κοιμούνται και το πρωί μην ξυπνάνε ποτέ. Τι είναι αυτό; Ξαφνικίτιδα δεν είναι; Τι να πούμε; Ότι δεν πεθάνανε ξαφνικά; Μα ξαφνικά πεθάνανε, αφού ήταν υγιέστατοι.

Καθηγητής Πνευμονολογίας: Με ανθρώπους που πιστεύουν στην ξαφνικίτιδα, λυπούμαι, δεν μπορώ να πέσω σε αυτό το επίπεδο και να συνεχίσω την κουβέντα. Καλή σας ημέρα.

Καμπούρης: Άρα, διαφωνείτε στην ξαφνικίτιδα, εσείς;

...

Μετά τον τερματισμό της τηλεφωνικής συνομιλίας, οι συντελεστές της εκπομπής κατέκριναν την αποχώρηση του προσκεκλημένου τους και συνέχισαν να προβάλλουν τους ίδιους ανωτέρω ισχυρισμούς επικαλούμενοι μάλιστα και σχετική έκθεση του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων.

Ειδικότερα, αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

...

Καμπούρης: Μάλιστα. Αυτός είναι ο πολιτισμός του κυρίου ΑΙ . Σας ρωτάμε, κύριε ΑΙ ! Δεν πεθαίνουν ξαφνικά άνθρωποι; Ναι, ή όχι; Κάθε μέρα δεν ακούμε για ξαφνικούς θανάτους νέων ανθρώπων, οι οποίοι είναι υγιέστατοι; Ναι, ή όχι; Εσείς τι κάνατε; Κλείσατε το τηλέφωνο. Δεν μπορείτε να αντιμετωπίσετε τα ερωτήματα; Τα ερωτήματα του κόσμου; Απορώ. Πώς ένας λαμπρός επιστήμονας που υποτίθεται ότι είσαστε. Και το τηλέφωνο. Δεν απαντάτε εσείς σε δημοσιογραφικές ερωτήσεις; Δεν απαντάτε στα καυτά ερωτήματα των πολιτών; Οι οποίοι φοβούνται; Με αυτά που βλέπουν και ακούνε; Και διαβάζουνε; Γιατί υπάρχουν μελέτες και σας προκαλώ αύριο να έρθετε εδώ, να βάλουμε

κάτω τις μελέτες. Δεν υπάρχουν μελέτες που λένε για θρομβώσεις; Δεν υπάρχουν που λένε.....Πείτε τα!

Λούρου: Οι ανεπιθύμητες ενέργειες από τον ΕΟΦ για τα εμβόλια, είναι:

Καμπούρης: Από τον ΕΟΦ!

Λούρου: ...περιστατικά μυοκαρδίτιδας-περικαρδίτιδας, καρδιακές διαταραχές, ορμονολογικές διαταραχές,

Καμπούρης: Ο ΕΟΦ τα λέει αυτά!

Λούρου:αναφορές προβλήματος κατά την εγκυμοσύνη, αλλεργίες, νευρολογικά περιστατικά, διαταραχές περιόδου και διαταραχές όρασης και ακοής.

Καμπούρης: Ο ΕΟΦ τα λέει αυτά, κύριε Α1 ! Άρα δηλαδή εσείς αμφισβητείτε ακόμα και τον ΕΟΦ! Ακόμα και τον ΕΟΦ;

Λούρου: Καταλαβαίνουμε ότι όταν κάποιος έχει πάθει μια καρδιολογική διαταραχή όπως λέει εδώ, μπορεί και να καταλήξει, να πάθει ξαφνικά ο άνθρωπος, να μείνει.

Καμπούρης: Πόσοι είναι οι γιατροί, συγγνώμη, που συναντώ καθημερινά και λένε! Συγκεκριμένα πράγματα τώρα. Δουλεύομαστε; Δουλεύομαστε;

Λαρίου: Και πόσοι 20χρονοι φεύγανε ξαφνικά πριν το '19-'20 και πόσοι μετά.

Καμπούρης: Κάθε μέρα έχουμε νεκρούς από αυτήν την ξαφνικίτιδα που διαφωνεί ο κύριος Α1 ; Βεβαίως και υπάρχει η ξαφνικίτιδα. Βεβαίως βλέπουμε ανθρώπους οι οποίοι είναι υγιέστατοι. Αθλητές, με υγιεινή ζωή.

Λούρου: Κυρίως αυτοί που κάνουν και υγιεινή ζωή και αθλούνται και ξέρουν ότι δεν κάνανε ποτέ πώς να το πούμε,

Καμπούρης: Καταχρήσεις!

Λούρου: ..καταχρήσεις στην ζωή τους και το ξέρουν και πολύ καλά αυτό γιατί είναι και άτομα που μπορεί να είναι και γνωστοί μας.

Καμπούρης: Και που τους ελέγχουν ιατρικά! Και είναι και υγιέστατοι! Κοιμούνται και την επόμενη ημέρα δεν ζυπνάνε ποτέ και είναι πολλά αυτά τα περιστατικά.

Β1 : Αν μου επιτρέπεται, εγώ να πω το εξής, ότι επειδή είναι δύσκολος ο καιρός και είναι δύσκολη η εποχή, βλέπουμε πολλές ασθένειες, εγώ σέβομαι απόλυτα και εκτιμώ τον κύριο Α1 , είναι ένας εγνωσμένου κύρους επιστήμονας, όμως τέτοια φαινόμενα το να χάνει την ψυχραιμία του σε ερωτήματα δημοσιογράφου, όποια ερωτήματα και να είναι αυτά, δεν συνάδουν με την λαμπρή πορεία που έχει.

Λούρου: Μα, κύριε Β1 , τώρα-

Λαρίου: Αυτό που περιμένουμε είναι να καθησυχάζεις στην ουσία τον κόσμο με τα ερωτήματα που θέτουν, να μας πούμε, ότι τα στοιχεία δείχνουνε αυτό.

Καμπούρης: Μήπως δεν μπορεί να απαντήσει;

Καμπούρης: Όταν δεν μπορείς να απαντήσεις, ο εύκολος τρόπος είναι να κλείνεις το τηλέφωνο.

Λούρου: Γιατί εγώ αυτό που ρώτησα τον κύριο Α1 -

Καμπούρης: Όταν δεν μπορείς να απαντήσεις, ο εύκολος τρόπος είναι να γίνεσαι λούης.

...

Καμπούρης: Πάντως να πούμε ότι οι ξαφνικοί θάνατοι νέων ανθρώπων, μικρών παιδιών έχει χτυπήσει κόκκινο. Έχει χτυπήσει κόκκινο, με τις οικογένειες των θυμάτων, των ανθρώπων που έχασαν τους ανθρώπους τους, των θανόντων, να λένε οι συγγενείς, τι έγινε. Το παιδί μου το είχα πάει στους γιατρούς, μια χαρά, είχαμε κάνει εξετάσεις. Όλα τα περιστατικά, το 95%, ήταν υγιέστατοι. Υγιέστατοι, δεν είχαν κανένα πρόβλημα. Και λέει ο κύριος Α1 ότι δεν υπάρχουν ξαφνικοί θάνατοι και ανεξήγητοι; Για να μαθαίνουμε και ελληνικά, ανεξήγητος είναι ο θάνατος ο οποίος δεν έχει δοθεί εξήγηση πώς πέθανε. Και αυτή τη στιγμή, όλοι αυτοί οι θάνατοι των νέων ανθρώπων δεν έχουν πάρει καμία εξήγηση οι οικογένειές τους. Για το πώς έφυγαν από τη ζωή. Και είναι πάρα πολλά τα περιστατικά, είναι πάρα μα πάρα πολλά. Και υπάρχει μια λίστα, μια τεράστια λίστα όπου μόνο το 1ο τρίμηνο του 2022 έλεγαν ότι υπάρχουν 29.000 ξαφνικοί θάνατοι το 1ο τρίμηνο του 2022. Φανταστείτε. Το 1ο τρίμηνο του 2022, είχαμε 29.000 ξαφνικούς θανάτους. Περιμένουμε να δούμε λίγο και ποια είναι και τα αποτελέσματα μέχρι τέλος του 2023.

Λούρου: Ναι, γιατί υποτίθεται ότι έπρεπε να περάσει ένα χρονικό διάστημα για να δούμε αν όντως είχε αυξηθεί ο αριθμός, αλλά το θέμα είναι ότι ποτέ δεν είχαμε δει τόσους ξαφνικούς θανάτους χωρίς λόγο, χωρίς να υπάρχει κάποιο προηγούμενο σε τόσο μεγάλο αριθμό. Σαφέστατα είναι λογικό ότι θα υπήρχανε και τα προηγούμενα χρόνια κάποιοι ξαφνικά-

Καμπούρης: Εδώ μιλάμε ότι χτύπησε κόκκινο καμπανάκι.

Λούρου: Εδώ μιλάμε για πάρα πολλούς, για χιλιάδες άτομα, δε μιλάμε για πέντε άτομα-

Καμπούρης: Και οι πολίτες ρωτάνε και οι οικογένειες των θυμάτων πώς έφυγαν οι άνθρωποι τους κατά κύριο λόγο από ανακοπή καρδιάς.

Λούρου: Ναι, ναι. Όλοι, όλοι από ανακοπή καρδιάς είναι. Οι οποίοι ήταν υγιέστατοι κάνανε συχνά εξετάσεις, δεν κάνανε καταχρήσεις και ήταν άνθρωποι οι οποίοι κάνανε και άθληση κιόλας, πηγαίνανε γυμναστήριο, τρέχανε, κάνανε πολύ υγιεινή ζωή.

Καμπούρης: Και έχουμε τον κύριο Α1 , να μας ειρωνεύεται. Και έχουμε τον κύριο Α1 , να ειρωνεύεται. Αντί να δώσει τις απαντήσεις.

Λαρίου: Πού αποδίδονται, ρωτάμε.

Καμπούρης: Και μας είπε, ότι τον ειρωνευόμαστε και πώς με αποκάλεσε; Με έβρισε κιόλας επειδή είπα «ζαφνικίτιδα», από θανάτους.

Λούρου: Γιαλαντζί; Κάπως μας είπε. Α, μας είπε και αγράμματους.

Καμπούρης: Μας είπε και αγράμματους. Να χαίρομαι την γραμματοσύνη την δική σας, κύριε Α1 . Είδαμε το πόσο μορφωμένος είσαστε, που συμπεριφέρεστε με αυτό το χυδαίο τρόπο. Να κλείνετε το τηλέφωνο και να βρίζετε όταν οι δημοσιογράφοι σας θέτουν ερωτήματα που απασχολούν όλη την κοινωνία. Ερωτήματα που ο κάθε πολίτης έχει και ζητάει απαντήσεις.

Λούρου: Και είναι και γνωστό μέσα στα χρόνια ότι ένα εμβόλιο-

Καμπούρης: Παπαγαλάκια θέλετε να είναι ο κόσμος, κύριε Α1 ; Παπαγαλάκια του Μαξίμου; Εμείς παπαγαλάκια δεν γινόμαστε κανενός. Εμείς είμαστε μόνο για τον ελληνικό λαό και για αυτόν μαχόμαστε. Αν είναι δυνατόν. Αν είναι δυνατόν, επιτέλους. Δώστε απαντήσεις! Βγείτε και μιλήστε! Βγείτε και δώστε απαντήσεις! Τι συμβαίνει. Γιατί να παίρνουμε πάντα την γνώμη του κυρίου Α1 ; Την σωστή, ενώ υπάρχουν και άλλοι, δεκάδες εκατοντάδες γιατροί που λένε άλλα από τον κύριο Α1 . Γιατί πρέπει, και αυτήν την απορία έχω, Β1 , γιατί στα Μέσα Ενημέρωσης, ό,τι λέει ο κύριος Α1 είναι Ευαγγέλιο και όταν λένε άλλοι γιατροί που έχουν αντίθετη άποψη είναι γραφικοί, είναι του πεταματού, δεν είναι σωστοί επιστήμονες επειδή δεν συμφωνούν ιατρικά και επιστημονικά με τον κύριο Α1 και όλη αυτήν την ομάδα.

Λούρου: Θα μπορούσαμε έτσι χαρακτηριστικά να πούμε 2-3 περιπτώσεις, όμως δηλαδή είχαμε παιδιά 3, 7 ετών τα οποία απεβίωσαν ζαφνικά χωρίς κανένα λόγο ενώ ήταν υγιέστατα. Ένα βρέφος 35 ημερών το οποίο απεβίωσε ζαφνικά χωρίς να έχει κανένα απολύτως πρόβλημα. Δυο ποδοσφαιριστές 29 ετών ο ένας, 14 ετών ο άλλος ενώ ήταν υγιέστατοι και είχαν κάνει μόλις και το ιατρικό τους check up, απεβίωσαν χωρίς κανέναν λόγο. Η αθλήτρια, 12χρονη, στο σπίτι της την ώρα που μιλούσε με μια φίλη της, απεβίωσε. 22χρονη φοιτήτρια, σπουδάστρια στα ΤΕΦΑΑ, απεβίωσε ζαφνικά ενώ είχε μόλις κάνει όλες τις εξετάσεις. Φοιτητής 23χρονών είχε πάει διακοπές στη Σίφνο και την ώρα που ήταν στην παραλία με τους φίλους του, απεβίωσε. Μιλάμε για πολύ μικρές ηλικίες οι οποίοι αφήσαν την τελευταία τους πνοή χωρίς να έχουν κάποιο πρόβλημα υγείας, να έχουν κάνει εξετάσεις εκείνη την περίοδο και όλοι ήταν εμβολιασμένοι.

Καμπούρης: Και εμείς, τι κάναμε; Ρωτάμε τον ειδικό, τον γιατρό, τον κύριο Α1 να δώσει απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα που θέτει ο κόσμος και εκείνος, ο οποίος τι έκανε; Να μας βρίσει και να μας κλείσει το τηλέφωνο. Η φυγή! Λούης έγινε, έτρεχε!

III. Υπαγωγή

Κατά ρητή νομοθετική επιταγή, η μετάδοση των γεγονότων πρέπει να είναι αληθής και ακριβής. Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και με αίσθημα ευθύνης, ώστε να μην προκαλούν υπέρμετρη σύγχυση και πανικό στο κοινό. Εξάλλου, οι προβαλλόμενες πληροφορίες πρέπει να έχουν προηγουμένως ελεγχθεί. Τέλος, οι υποθέσεις και οι πιθανολογήσεις θα πρέπει να μην παρουσιάζονται ως γεγονότα.

Α. Στην προκειμένη περίπτωση, οι συντελεστές της εκπομπής μετέφεραν στο κοινό με τη μορφή τετελεσμένου γεγονότος την είδηση της υποτιθέμενης ύπαρξης πολύ αυξημένου σε σχέση με το παρελθόν αριθμού αιφνίδιων θανάτων μεταξύ των εμβολιασμένων ατόμων νεαρής ηλικίας. Ωστόσο, η είδηση αυτή ήταν αναληθής και το γεγονός αυτό προέκυπτε σαφώς από επίσημα στοιχεία.

Ειδικότερα, από τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για το έτος 2023 (ήτοι, για ολόκληρο το έτος που προηγήθηκε της προβολής της επίμαχης εκπομπής), προκύπτει ότι ο αριθμός των θανάτων στη χώρα κατά το έτος αυτό μειώθηκε κατά ποσοστό 9.1% σε σχέση με τον αντίστοιχο αριθμό θανάτων του αμέσως προηγούμενου έτους και ότι ήταν επίσης μειωμένος κατά ποσοστό 2.2% σε σχέση με τον μέσο όρο των θανάτων της πενταετίας 2017-2022. Αντίστοιχα ήταν και τα στατιστικά στοιχεία που αφορούσαν τις πρώτες σαράντα τέσσερις εβδομάδες του έτους 2023, τα οποία είχαν ήδη αναρτηθεί ηλεκτρονικώς κατά τον χρόνο προβολής της επίμαχης εκπομπής και ήταν επομένως πλήρως προσβάσιμα στους συντελεστές της. Αντιστοίχως μειωμένος κατά ποσοστό 0.9% ήταν ο αριθμός των θανάτων κατά τις πρώτες σαράντα οκτώ εβδομάδες του έτους 2022 σε σχέση με τον αντίστοιχο αριθμό θανάτων την ίδια περίοδο του αμέσως προηγούμενου έτους. Όσον αφορά την ηλικιακή κατανομή των θανάτων, από τις ίδιες ως άνω εκθέσεις προκύπτει μια μικτή εικόνα όσον αφορά τις ηλικιακές κατηγορίες κάτω των πενήντα ετών με μικρές σχετικά αποκλίσεις στον αριθμό των θανάτων ανά έτος και ηλικιακή κατηγορία.

Δεν προκύπτει επομένως από τα επίσημα στοιχεία αύξηση του συνολικού αριθμού των θανάτων κατά τα τελευταία έτη (πόσο μάλιστα μεγάλη), ούτε συνολικώς αλλά ούτε και ειδικώς ως προς τις νεότερες πληθυσμιακά ομάδες. Δεν ευσταθούν επομένως οι ισχυρισμοί που μεταφέρθηκαν με τη μορφή γεγονότος από τους συντελεστές της

ελεγχόμενης εκπομπής («ζαφνικά παθαίνει ανακοπή και ήταν κάτι το οποίο δεν το βλέπαμε τα προηγούμενα χρόνια», «η ζαφνικίτιδα, πρώτη φορά τη βλέπουμε», «βεβαίως και υπάρχει ζαφνικίτιδα», «οι ζαφνικοί θάνατοι νέων ανθρώπων, μικρών παιδιών, έχει χτυπήσει κόκκινο», «και είναι πάρα πολλά τα περιστατικά, είναι πάρα μα πάρα πολλά», «ποτέ δεν είχαμε δει τόσους ζαφνικούς θανάτους χωρίς λόγο, χωρίς να υπάρχει κάποιο προηγούμενο σε τόσο μεγάλο αριθμό», «μιλάμε ότι χτύπησε κόκκινο καμπανάκι»). Ούτε προκύπτει φυσικά ότι οι θάνατοι των νέων ατόμων αφορούσαν πρόσωπα που ήταν εμβολιασμένα, όπως όλως ατεκμηρίωτα ισχυρίστηκαν οι συντελεστές της ελεγχόμενης εκπομπής («υπάρχει αυτή η ζαφνικίτιδα ανθρώπων οι οποίοι κατά κύριο λόγο είναι εμβολιασμένοι», «μιλάμε για πολύ μικρές ηλικίες...και όλοι ήταν εμβολιασμένοι»).

Β. Επικαλέστηκαν επίσης οι συντελεστές της εκπομπής με τρόπο παρελκυστικό το περιεχόμενο εγγράφου αρμόδιας αρχής, προκειμένου να τεκμηριώσουν τον ισχυρισμό τους περί υποτιθέμενων ερευνών οι οποίες πιστοποιούν την ύπαρξη πολυάριθμων σοβαρών παρενεργειών του εμβολίου που εκθέτουν όσους το χρησιμοποιούν ακόμα και σε άμεσο κίνδυνο αιφνίδιου θανάτου.

Ειδικότερα, αναφέρθηκαν σε έγγραφο του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων και ανέγνωσαν από αυτό μια σειρά αναφορών σε σοβαρές ανεπιθύμητες παρενέργειες των εμβολίων. Όπως όμως προκύπτει από το έγγραφο αυτό και όπως επισημαίνεται και από τον ίδιο τον καταγγέλλοντα, τα «στοιχεία σχετικά με αναφορές πιθανολογούμενων (εικαζόμενων) ανεπιθύμητων ενεργειών συνιστούν ιατρικά συμβάντα που αναφέρονται αυθόρμητα είτε από πολίτη είτε από επαγγελματία του τομέα της υγείας μετά τη χορήγηση του εμβολίου και δεν σχετίζονται ή δεν έχουν προκληθεί απαραίτητα από το εμβόλιο. Τα ιατρικά συμβάντα που αναφέρονται μπορεί να έχουν προκληθεί από άλλη νόσο ή να συνδέονται με τη συγχορήγηση άλλων φαρμάκων κατά το χρόνο του εμβολιασμού». Από το ίδιο ως άνω έγγραφο προκύπτει επίσης ότι κατά το έτος 2022 υπεβλήθησαν συνολικά 1.633 τέτοιες αναφορές, από τις οποίες οι 289 χαρακτηρίστηκαν ως σοβαρές από τους ίδιους κατά βάση τους αναφέροντες. Από τα αναφερθέντα περιστατικά, τα 63 είχαν θανατηφόρα έκβαση και από αυτά μόνο τα 2 είχαν επισήμως κριθεί ως έχοντα πιθανότητα συσχέτισης με τον κορονοϊό (για αρκετές άλλες περιπτώσεις εκκρεμούσε ο έλεγχος κατά τον χρόνο σύνταξης της σχετικής έκθεσης).

Αν και οι αναφορές των συντελεστών της εκπομπής σε παρενέργειες των εμβολίων είχαν επομένως πραγματική βάση, ο τρόπος πάντως που προβλήθηκαν με επίκληση και

του ανωτέρω εγγράφου έγινε χωρίς να επεξηγείται ότι όλα τα καταγραφέντα περιστατικά είχαν αναφερθεί αυθορμητώς χωρίς αυτό να συνεπάγεται αυτομάτως ότι είχαν απαιτητώς κάποια συσχέτιση με τον εμβολιασμό. Χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια οι κατά τα ανωτέρω αναφορές στις παρενέργειες του εμβολίου, προκειμένου να συσχετίσουν οι συντελεστές της εκπομπής τον εμβολιασμό με τον αυξημένο αριθμό των αιφνίδιων θανάτων που είχε, κατά την πληροφόρηση που μεταφέρθηκε στο κοινό, καταγραφεί τα τελευταία έτη μεταξύ των νεαρών εμβολιασμένων ατόμων. Όπως όμως έχει ήδη αναλυθεί ανωτέρω, οι ισχυρισμοί αυτοί ήταν απολύτως ατεκμηρίωτοι και αναληθείς.

Η συνολική παρουσίαση του θέματος έγινε συνεπώς χωρίς το απαιτούμενο κατά τις περιστάσεις αίσθημα ευθύνης και μπορούσε αντικειμενικώς να προκαλέσει σύγχυση και πανικό στο κοινό, επί ενός μάλιστα θέματος που αφορά το αγαθό της ανθρώπινης ζωής και υγείας.

Η εγκαλουμένη προβάλλει τον ισχυρισμό ότι ο κύριος μέτοχος του τηλεοπτικού σταθμού έχει επανειλημμένως τοποθετηθεί υπέρ της αναγκαιότητας του εμβολιασμού κατά του νέου κορονοϊού και ότι και ο ίδιος ο παρουσιαστής της επίμαχης εκπομπής είχε τοποθετηθεί σε μια άλλη περίπτωση υπέρ του εμβολίου. Ωστόσο, το αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης είναι το αν παραβιάστηκαν οι επιταγές της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τα όσα αναφέρθηκαν κατά τη μετάδοση της ελεγχόμενης εκπομπής, με την επίκληση μάλιστα υποτιθέμενων επιστημονικών στοιχείων και ερευνών, για την ύπαρξη: α) μεγάλης αύξησης στον αριθμό των εμβολιασμένων κατά του νέου κορονοϊού νεαρών ατόμων που πεθαίνουν αιφνιδίως και β) πολυάριθμων σοβαρών παρενεργειών των εμβολίων κατά του νέου κορονοϊού. Είναι επομένως νομικώς αδιάφορη η προσωπική θέση των μετόχων της ιδιοκτήτριας εταιρείας του σταθμού και των παρουσιαστών των εκπομπών του σε σχέση με την αναγκαιότητα και χρησιμότητα του εμβολιασμού.

Ισχυρίζεται επίσης η εγκαλουμένη ότι την επόμενη κιόλας ημέρα προβολής της επίμαχης εκπομπής επεδόθη αρμοδίως στον παρουσιαστή της επιστολή με την οποία του καθίστατο σαφής η μη συμφωνία της Διοίκησης του σταθμού με τα όσα είχε αναφέρει για τα εμβόλια κατά του νέου κορονοϊού και τις τυχόν παρενέργειες αυτών. Πρόκειται όμως για ενέργεια που πραγματοποιήθηκε μετά την τέλεση της παραβίασης

και η οποία είναι ως εκ τούτου νομικώς αδιάφορη ως προς την ουσία της υπόθεσης και την ανάγκη επιβολής κύρωσης στην εγκαλουμένη (πρβλ. ΣτΕ 620/2024, ΣτΕ 657/2024, ΣτΕ 3009/2012). Και τούτο ανεξαρτήτως μάλιστα του γεγονότος ότι προς απόδειξη αυτού του ισχυρισμού έχει προσκομιστεί έγγραφο μη βεβαίας χρονολογίας, από το οποίο ουδόλως πιστοποιείται το αν και το πότε πράγματι εστάλη αυτή η επιστολή.

Προβάλλει τέλος η εγκαλουμένη τον ισχυρισμό ότι είχε συνάψει σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών με τον παρουσιαστή της ελεγχόμενης εκπομπής. Και αυτό όμως το γεγονός είναι νομικώς αδιάφορο, καθώς κάθε πάροχος περιεχομένου φέρει κατά νόμον την πλήρη συντακτική ευθύνη για το προβαλλόμενο τηλεοπτικό του πρόγραμμα ακόμα και αν πρόκειται για ανεξάρτητη παραγωγή τρίτου προσώπου (ΣτΕ 485/2024, ΣτΕ 1590/2023, ΣτΕ 1196/2021, ΣτΕ 1679/2021).

Ενόψει των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι η εγκαλουμένη παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις. Επομένως, πρέπει να της επιβληθεί διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα της παραβάσεως της εγκαλουμένης και το γεγονός ότι έχει τιμωρηθεί επανειλημμένως κατά το παρελθόν για παραβάσεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας (ενδεικτικώς, ΕΣΡ 249/2015, ΕΣΡ 250/2015 ΕΣΡ 251/2015, ΕΣΡ 148/2017, ΕΣΡ 116/2018, ΕΣΡ 145/2018, ΕΣΡ 177/2018, ΕΣΡ 178/2018, ΕΣΡ 51/2022) κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Δέχεται, ομοφώνως, ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό. Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία CITY NEWS ΑΕ, ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο ΑΡΤ Νομού Αττικής, τη διοικητική κύρωση του προστίμου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ για τη μετάδοση ατεκμηριωτών και χωρίς το απαιτούμενο αίσθημα ευθύνης πληροφοριών και ειδήσεων για θέμα που αφορά την ανθρώπινη ζωή και υγεία.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστική κατά:

1. Της εταιρείας CITY NEWS ΑΕ, που εδρεύει στην Καλλιθέα Αττικής, στην οδό Εσπερίδων 48, με Α.Φ.Μ 094264816, Δ.Ο.Υ. ΚΕΦΟΔΕ ΑΤΤΙΚΗΣ.
2. Του Σφήκα Φώτη του, με Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., ως νομίμου εκπρόσωπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 29^η Οκτωβρίου 2024 και δημοσιεύτηκε την 3^η Απριλίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΙΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ